

גמרא:

שנינו במשנתנו: הפיגול והנותר אין מצטרפין זה עם זה.

הגמרא דנה, לגבי איזה איסור אינם מצטרפין.

אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו, במשנתנו שאינם מצטרפים, אלא, לטומאת ידים, אם נגע בחצי כזית פגול ובחצי כזית נותר, אינם מצטרפים לטמאות את הידים,

שנינו במסכת פסחים [קכ ב] שחכמים גזרו טומאת ידים על הנוגע בפיגול ובנותר. בפיגול, מפני "חשדי כהונה", כלומר, כהנים החשודים לפגל את הקרבן להפסיד את הבעלים, ויאמרו שעשו כן בשוגג. לפיכך גזרו שהנוגע בכביצה או בכזית מבשר הפיגול, יטמאו ידיו, ויצטרך לטבול ידיו

קודם שיגע בקודש. ומתוך שגזרו טומאה, לא יפגלו, מפני שטבילת ידים טירחא היא⁽⁶⁵⁰⁾. ועל נותר גזרו, משום "עצלי כהונה", כלומר, כהנים עצלים, וכן ישראלים עצלים, המתעצלים באכילת קדשים ומותרים אותם. ומתוך שגזרו טומאת ידים, יזדרזו באכילתם.

והטעם שאינם מצטרפין, הוא, משום **דמדרבנן היא**, כלומר, כיון שאף בשיעור שלם, אינה אלא גזירה מדרבנן, כמבואר, ואם נצרף אותם, הוי גזירה לגזירה. ולא גזרו חכמים גזירה לגזירה⁽⁶⁵¹⁾.

אבל לענין אכילה, מצטרפין. האוכל רוב כזית פיגול, ונותר משלימו לכזית, לוקה משום פיגול. וכן רוב כזית נותר, ופיגול משלימו, לוקה משום נותר⁽⁶⁵²⁾.

דתניא, כמו ששנינו ברייתא: רבי אליעזר

שני שמות", שעל פיגול גזרו משום "חשדי כהונה", ועל נותר גזרו משום "עצלי כהונה", וגזירה אחת אינה שייכת לשניה, אין טעם לצרף שני חצאי שיעורים. או, יתכן, ששני הגזירות פיגול ונותר, לא נגזרו יחד.

והקרן אורה כתב: משום דהוי שני שמות לענין טומאה, ורק לאכילה נתרבה ללאו אחד, כמבואר בהמשך.

652. ומוסיף המיוחס לרש"י בשם רבו, שאם אכל חצי כזית נותר וחצי כזית פיגול, לוקה משום שניהם.

וכתב התוס' יום טוב: אין הכוונה שיתחייב שתי מלקיות שאם כן, אתה מחייבו על פחות מכזית! אלא, שאם התרו בו משום נותר, יתחייב על נותר, ואם על פיגול, יתחייב על פיגול.

ועיין במנחת חינוך [מצוה רטו אות א],

650. כן כתב רש"י [פסחים פה א]. והתפארת ישראל [משנה שם בפרק ערבי פסחים] מבאר, מפני שהיו זהירים מאוד בהלכות טומאה, יותר מעל שפיות דמים!

651. כתב התוס' יום טוב: אם כן, מה שאמרה המשנה "מפני שהן שני שמות", אינו הטעם העיקרי, ומביא בשם תוס' מסכת סוכה [כד] המעירים שבהרבה מקומות הגמרא לא מתחשבת בטעם המפורש במשנה.

עוד מבאר, כיון שמצאנו הרבה מקומות, שחכמים גזרו שתי גזירות ביחד, והשניה היא גזירה לחזק את הראשונה, לכן אמרה המשנה, שכאן לא רצו חכמים לגזור גזירת צירוף פיגול ונותר לחזק את גזירת טומאת ידים, מאחר "שהן שני שמות".

ובתוס' חדשים מבאר בפשיטות "מפני שהן